

Ірина КАЛІНЬКО

к.т.н., доцент,

доцент кафедри загальноекономічних дисциплін,

ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», м. Київ,

kalinko_ira@ukr.net

Людмила ЛАДОНЬКО

д.е.н., доцент,

професор кафедри мистецьких дисциплін

Національний університет «Чернігівський колегіум»

імені Т.Г.Шевченка, м. Чернігів

ladonkoluda@gmail.com

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ЗА УМОВ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ

Сучасним трендом розвитку підприємництва за умов військового часу є соціальне підприємництво. Зараз чимала кількість бізнесменів виділяє кошти для допомоги людям у складних життєвих обставинах, підтримує розвиток локальних ініціатив, закуповує для певних організацій або соціальних центрів необхідні матеріальні блага. Однак з часом підприємці починають експериментувати з доброчинністю і ставити за мету не лише надання ситуативної фінансової допомоги, а й цікавитися виявленням і трансформацією чинників, які призводять до конкретних соціальних проблем. Бізнес місцевого, регіонального, національного і міжнародного рівня сьогодні комплексно працюють над вирішенням соціальних питань безпосередньо через свою діяльність. В усьому світі розвинулася нова бізнес-модель, що тісно переплела класичне підприємництво з діяльністю громадського сектору. Її очолили соціальні підприємці — люди, які обрали пріоритетною метою свого бізнесу не максимізацію прибутку, а задоволення суспільних потреб.

Держава повинна турбуватись про своїх громадян, особливо про тих, у кого обмежені можливості, внутрішньо переміщених осіб, колишніх алко- та наркозалежних, безпритульних. Роботодавці не завжди беруть на роботу ці верстви населення, тому, як наслідок, фінансове навантаження на економіку країни та незабезпеченість незахищених верств населення зростають. Ціскладні завдання може вирішити нова модель розвитку інклюзивної економіки – соціальне підприємництво, сутність якого полягає у тому, що прибуток від бізнесу витрачається на досягнення соціальних цілей і громадські справи. У загальному вигляді соціальне підприємництво можна визначити, як фінансовостійку, недотаційну економічну діяльність, спрямовану на розв'язання соціальних проблем [2-3]. Але це насамперед бізнес, який звичайно, знижує навантаження на місцеві бюджети у розв'язанні суспільних проблем. Сутність соціального підприємництва полягає у тому, що частина прибутку від бізнесу витрачається акціонерами, а інша частина йде на досягнення соціальних цілей і громадські справи. Соціальні підприємства пов'язані з актуальними соціальними викликами для всього суспільства, які потребують інноваційних рішень, та є невід'ємною складовою розвитку інклюзивної економіки та об'єднання емоційного та інтелектуального людського ресурсу. З розвитком інклюзивної економіки в Європі ВВП збільшився близько 5-7 % на рік. Сьогодні цифри засвідчують глобальний розвиток соціального бізнесу — і за прогнозами вони лише зростатимуть. У Великобританії станом на 2019 рік налічувалося 471 тис. соціальних підприємств, де працювали

близько 1,44 млн людей. Їхній вклад у ВВП держави становив 3%. У Франції більше 96 тис. соціальних бізнесів і більше 1,1 млн працівників галузі. В Австралії активність соціальних підприємств зросла на 37% упродовж останніх п'яти років, і у 2020 році в країні працює більше 20 тис. соціальних підприємств. За результатами опитування, проведеного Thomson Reuters Foundation у партнерстві з глобальною програмою Deutsche Bank CSR Made For Good, ТОП-5 країн для найкомфортнішого ведення соціального бізнесу у 2019 році — це Канада, Австралія, Франція, Бельгія і Сінгапур. Також і українці не залишаються осторонь глобальних трендів: розвивається культура ведення бізнесу нового зразка, соціальні підприємці щороку стають більш грамотними і діють як спільнота. В той же час споживачі дедалі частіше надають перевагу товарам і послугам із соціальним підтекстом [1].

У Данії з січня 2015 р. соціальні підприємці можуть отримати статус зареєстрованого соціального підприємства та отримати певні пільги та доступ до програм фінансування, підтримки та розвитку, якщо соціальне підприємництво відповідає критеріям, переліченим у документі «Акт реєстрації соціальних підприємств», який ратифікував парламент за ініціативою міністерства праці. У Кремнієвій Долині існують освітні програми, що пропонують програми в галузі соціального підприємництва [2].

Перші міжнародні донори почали реалізовувати концепцію соціального підприємництва в Україні та дбати про повільний, але безперервний розвиток цього сектору ще протягом 1991-2010р. На сьогодні можна спостерігати активізацію роботи фондів, які все частіше оголошують грантові конкурси по створенню соціальних підприємств. Соціальне підприємництво повинно створити постійно діючий майданчик з підтримки проектів, які ініційовані людьми з особливими потребами; спрямовані на виробництво товарів і послуг для людей з особливими потребами; передбачають працевлаштування людей з особливими потребами.

Найактуальнішими темами сьогодення є: створення робочих місць для внутрішньо переміщених осіб, постраждалих внаслідок бойових дій в країні; створення робочих місць для населення сільської місцевості з підвищеним відсотком безробіття..

При формуванні принципів інклюзивної економіки потрібно звернути увагу на досвід розвитку інклюзивної економіки провідних країн, а саме на запровадження кількарівневої системи підтримки. Для забезпечення реальної фінансової стійкості недержавним організаціям потрібен і розвиток системи статистичного обліку економічної діяльності недержавних організацій, та прийняття законів, що забезпечують участь недержавних організацій в тендерах і конкурсах на фінансування соціальних послуг, та наявність у державних і муніципальних установах і організаціях фахівців, відповідальних за проведення конкурсів на надання соціальних послуг. Важливим елементом цієї системи є реформування системи соціальних послуг, яке зараз активно просувається як з боку державних структур, так і з боку третього сектору. Влада має проявити політичну волю, яка дозволила б недержавним організаціям як отримувати бюджетні кошти, так і надавати платні послуги без втрати статусу некомерційних організацій.

Отже, соціальне підприємництво в Україні потребує створення національної стратегії розвитку інклюзивної економіки, яка б дозволила поєднати зусилля громадських організацій, підприємців, населення і держави для вирішення соціальних проблем, які постають перед нашим суспільством,

щоб з розряду поодиноких ініціатив вирости в стійку структуру, на яку може спиратися держава у вирішенні соціальних проблем.

Список літератури

1. Соціальне підприємництво та інклюзія. Досвід українських міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/case_study_pleddg_socp.pdf– Загол. з екрану.
2. Гордєєва І.О. Соціальне підприємництво для інвалідів, як вектор європейського розвитку національної економіки / І.О. Гордєєва // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості: тези доп. III Міжнар. наук.-практт. Конф.. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 92-93. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/31998/1/48-92-93.pdf>.
3. Лях В. Развитие в Украине социального предпринимательства позволит решить проблемы с социальной адаптацией незащищенных категорий населения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-ukraini/100-razvitie-vukraine-sotsial-nogo-predprinimatel-stva-pozvolit-reshit-problemy-s-sotsial-nojadaptatsiej-nezashchishchennykh-kategorij-naseleniya>. – Загол. з екрану.